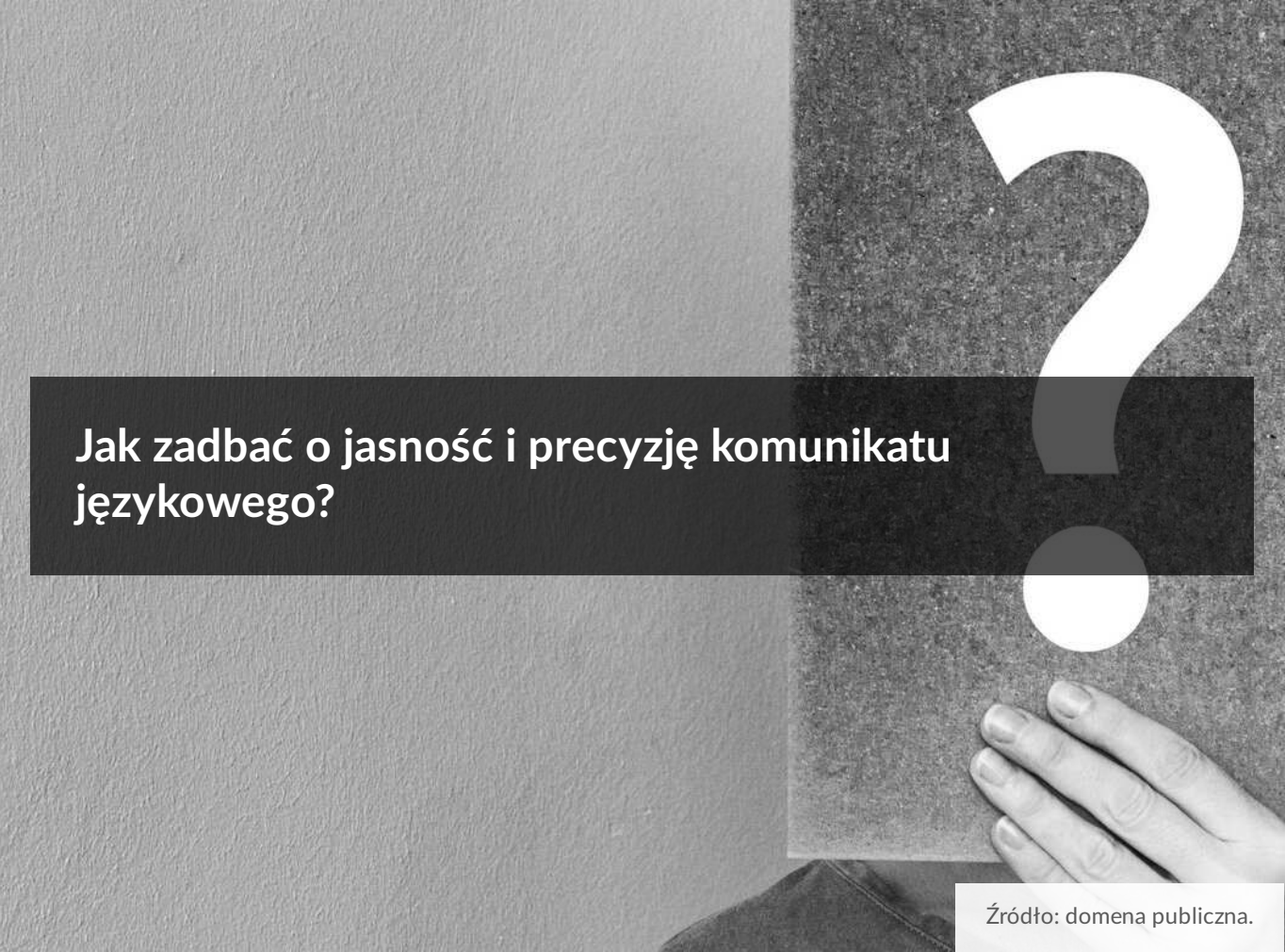

Jak zadbać o jasność i precyzję komunikatu językowego?

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Wojciech Bonowicz, *Profesja stulecia*, [w:] *Tygodnik Powszechny*, t. 42/2016.
- Źródło: Marcin Rotkiewicz, *Tańczący z myślami. Rozmowa z prof. Bartoszem Brożkiem*, [w:] *Polityka*, t. 2951, 2014, s. 68–70.
- Źródło: Barbara Klebanowska, Witold Kocharński, Andrzej Markowski, *O dobrej i złej polszczyźnie*, Warszawa 1985, s. 9–10.

Jak zadbać o jasność i precyzję komunikatu językowego?

Źródło: domena publiczna.

Język jest podstawowym narzędziem interpretacji otaczającej rzeczywistości oraz komunikacji międzyludzkiej. By była ona możliwa, każda wypowiedź – pisemna bądź ustna, powinna być jasna i precyzyjna. Nieodpowiedni dobór środków wyrazu, błędy językowe czy mieszanie stylów mogą spowodować nieporozumienie, błędną interpretację komunikatu. Język jest konwencją. Choć zmienny i różnorodny, zawiera pewne elementy powtarzalne, ogólne reguły, które obowiązują w różnych tekstach.

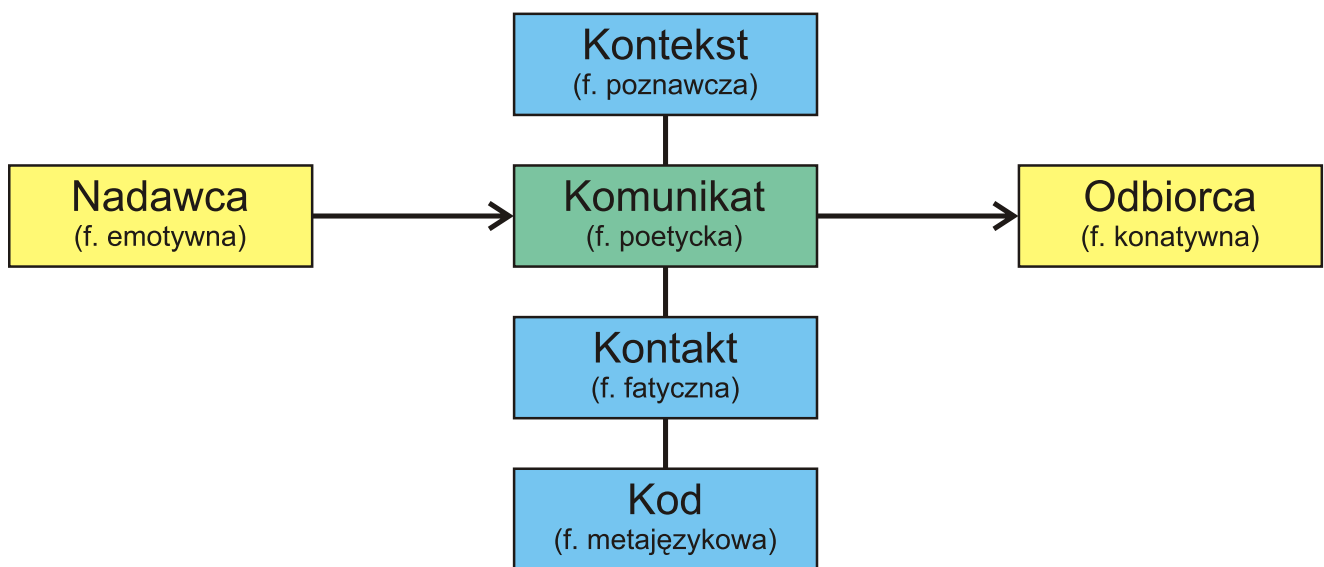
Twoje cele

- Sformułujesz zasady poprawnego tworzenia komunikatów językowych.
- Rozpoznaś zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi.
- Przeanalizujesz błędy w wypowiedzi.

Przeczytaj

Komunikacja

U podstaw porozumiewania się leży komunikacja, czyli wymiana różnego rodzaju komunikatów. Według modelu komunikacyjnego Romana Jakobsona pełnią one szereg funkcji: informacyjną, ekspresywną, impresywną, fatyczną, poetycką i metajęzykową. Komunikaty można podzielić na niewerbalne (np. mowa ciała) i werbalne.

Roman Jakobson, *Poetyka w świetle językoznawstwa*, "Pamiętnik Literacki" 1960, nr 51/2, s. 435.

Funkcje wypowiedzi

- **funkcja informacyjna** – każdy komunikat odwołuje się do rzeczywistości, o czymś informuje;
- **funkcja ekspresywna** – czasem wypowiedź ma na celu przekazanie stanów emocjonalnych nadawcy, a nie poinformowanie o czymś;
- **funkcja impresywna** – komunikat ma za zadanie wpłynąć na odbiorcę lub wywrzeć na nim jakieś wrażenie, przekonać go, skłonić do zmiany poglądu, postawy, zachowania;

- **funkcja fatyczna** - podtrzymywanie kontaktu (potakiwanie, pytania, twierdzenia rozwijające rozmowę, kierujące nią);
- **funkcja poetycka** - odwołanie do rzeczywistości nie jest najważniejsze, a sam komunikat ma wywołać wrażenie u odbiorcy poprzez sposób sformułowania tekstu, formę, budowę;
- **funkcja metajęzykowa** - funkcja języka polegająca na przekazywaniu informacji o języku za pomocą należących do tego języka słów i wyrażen; mogą to być informacje o budowie języka czy działaniu i znaczeniu wchodzących w jego skład wyrazów.

Norma językowa i błędy

Na kulturę wypowiedzi, czyli na jej jakość i skuteczność, składa się poprawność i sprawność językowa. Jak zauważają autorzy poradnika *O dobrej i złej polszczyźnie*:

” Barbara Klebanowska, Witold Kocharński, Andrzej Markowski

O dobrej i złej polszczyźnie

Sprawne przekazywanie wszystkich informacji jest w dużym stopniu zależne od sprawności myślenia. Trudno jest pisać dobrze, poprawnie, jeśli nie mamy jasno sprecyzowanego celu wypowiedzi, jeśli nie do końca wiemy, co mamy przekazać. Bywa i odwrotnie: wiemy wprawdzie, co chcemy powiedzieć, znamy cel wypowiedzi, trudno jednakże dobrze i sprawnie myśl sformułować. Zaczyna brakować słów, zdania są niepełne i nieprecyzyjne. Sprawność werbalna (wypowiadania się) jest mniejsza niż sprawność myśli. Powstaje możliwość popełnienia błędu, mówienia nie tak, jak jest to powszechnie przyjęte w danym społeczeństwie i w danym czasie. Język zaczyna wówczas źle pełnić swoją podstawową funkcję - funkcję komunikatywną.

Źródło: Barbara Klebanowska, Witold Kocharński, Andrzej Markowski, *O dobrej i złej polszczyźnie*, Warszawa 1985, s. 9-10.

Zmienność języka

Język żyje, zmienia się razem ze zmieniającą się rzeczywistością. Zależność jest obustronna – język rzeczywistość kształtuje, a jednocześnie znajdują w nim odbicie procesy zachodzące w świecie. Wzbogaca się o nowe słowa i wyrażenia. Niektóre z nich stają się modne. Znajdują się wśród nich m.in. wyrazy angielskie, jak choćby *deadline, task, power, target*, ale i wulgaryzmy, brutalizmy, potoczmy. Słowa takie, jeśli nie spełniają kryterium wystarczalności, tzn. nie są niezbędne, ponieważ mają polskie odpowiedniki, utrudniają zrozumienie wypowiedzi.

Podobny skutek niesie niedostosowanie komunikatu do kompetencji odbiorcy bądź danej sytuacji. Przykładem tego jest język stosowany w pismach urzędowych oraz umowach, gdzie dominują branżowe zwroty, fachowa terminologia, rozbudowane konstrukcje zdaniowe, powtórzenia. Powoduje to często trudności w odbiorze tych tekstów.

Słownik

anakolut

(gr. *anakólouthon* – pozbawiony związku, nielogiczny) błąd składniowy zniekształcający budowę zdania w taki sposób, że zanika związek logiczny między jego członami

homonim

(gr. *homós* – jednakowy, ten sam, taki sam, podobny i *ónoma* – imię, wyraz, tytuł) wyraz o takim samym brzmieniu, lecz odmiennym znaczeniu, pochodzeniu i czasami także pisowni

pleonazm

(z gr. *pleonasmos* – nadmiar) wyrażenie składające się z wyrazów to samo lub prawie to samo znaczących

uzus językowy

(łac. *usus* – zwyczaj, praktyka) – powszechny zwyczaj posługiwania się językiem w danej wspólnocie językowej, użycie języka; uzus może być argumentem za

uznaniem danej formy za poprawną, czyli włączeniem jej do normy językowej

Audiobook

Polecenie 1

Opisz przyczyny powstawania błędów językowych w formie fonicznej wyrazu. Podaj własne przykłady.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P1EA8ZTqP>

Jak osiągnąć sprawność językową?

Czy wystarczy stosować się do reguł poprawności, by stworzyć jasny komunikat? Język się zmienia, nie jest systemem skostniałym, zatem trzeba wciąż być świadomym takich zmian. To, co kiedyś było błędem, dziś jest akceptowane, to, co dawniej raziło, dziś trafia do słownika codziennego języka. Jako przykład uzusu, czyli pewnej powszechnej praktyki, można podać m.in. stosowanie zaimka wskazującego „ta”, który w bierniku liczby pojedynczej przyjmuje formę „tę”, zaś powszechnie w komunikacji ustnej używa się formy „tą” (*Podaj mi tą książkę*, zamiast: *Podaj mi tę książkę*).

Norma językowa to wszystkie środki językowe uznane w społeczeństwie za poprawne, dopuszczalne. Wyróżnia się normę wzorcową (oficjalną), która stanowi punkt odniesienia dla użytkowników języka, oraz normę użytkową, która cechuje wypowiedzi mniej oficjalne, swobodne, prywatne, itp.

Błąd językowy to nieświadome i nieuzasadnione odstępstwo od normy językowej.

Wyróżniamy błędy: gramatyczne (fleksyjne i składniowe) leksykalne (słownikowe, słowotwórcze i frazeologiczne), zewnątrzjęzykowe (zapisu):

– rozpoczynanie zdania od zaimka, np. *Ci się to podoba?*

- anakoluty – gdy poszczególne człony zdania kłócą się z porządkiem logicznym i są niepoprawne pod względem gramatycznym, np. *Gotując obiad, padał deszcz.*
- rozbijanie lub zmiana stałych związków frazeologicznych, np. *każdy patyk ma dwa końce,*
- pleonazmy, czyli wyrażenia, w których jedna część wypowiedzi zawiera treść występującą także w drugiej części, np. *cofać się do tyłu,*
- nieodmienianie wyrazów, np. *Wyszła za mąż za pana Matejko.*

Stylistyczne

- mieszanie stylów,
- nadużywanie słów pochodzenia obcego,
- powtarzanie wyrazów,
- długie, wielokrotnie złożone zdania,
- używanie obco brzmiących słów w niewłaściwym znaczeniu.

Zapisu

- ortograficzne,
- interpunkcyjne.

Fonetyczne

- nieprawidłowa artykulacja głosek,
- błędna wymowa wyrazów,
- nieprawidłowy akcent.

W wypowiedziach ustnych użytkowników języka pojawiają się błędy językowe w formie fonicznej wyrazu. Przyczyn zniekształconych form brzmieniowych wyrazów jest wiele. Najczęściej wiążą się one z niewłaściwą realizacją głosek, która może wynikać m.in. z niestarannej artykulacji, wpływów gwarowych, błędnego zapamiętania postaci dźwiękowej wyrazu, braku znajomości właściwej

postaci wyrazu. Wynikają one także z nieuwagi, pośpiechu, skupienia się wyłącznie na sytuacji komunikacyjnej, a nie na treści i jakości komunikatu. [...]

Wyrazy brzmieniowo i graficznie podobne, czyli paronimy

Najczęstsze błędy w formie fonicznej występują w wyrazach, które na ogół są mniej znane, lecz brzmieniowo i graficznie podobne do lepiej znanych.

Niewystarczające przyswojenie brzmienia wyrazów powoduje mylenie słów, mimo iż mają one inne znaczenie. [...]

Przeniesienie nazw:

- przez podobieństwo znaczeń, np.: *efektowna* (zamiast: *efektywna*) praca przynosi zawsze dobre wyniki [...],
- przez styczność znaczeń, np.: *Dalsze loty wykazały, że istniałaby możliwość życia na srebrnym globusie* (zamiast: *globie*) [...].

Przeniesienie znaczeń:

- przez podobieństwo nazw, np.: *Tacy ludzie, jak Drzymała uratowali ziemie polskie przed germanistyką* (zamiast: *germanizacją*) [...],
- przez styczność nazw, np.: *Autor przeciwstawia obyczaje szlacheckie cnotliwemu życiu szarmanckich* (zamiast: *sarmackich*) *przodków* [...]. *Poniatowski był opiekunem nauki i kultury, czyli mecenatem* (zamiast: *mecenasem*) [...].

Przestawianie kolejności głosek

Nieprawidłowe nawyki wymawianiowe najczęściej występują w wyrazach pochodzenia obcego, elementami podlegającymi zniekształceniom są zaś m.in. głoski *r*[er] i *l*[el]: *Koncert rauleatów* (zamiast: *laureatów*). Dzieci zobaczyły *peralgonie* (zamiast: *pelargonie*). Często obserwuję zachód słońca przez *rolnetkę* (zamiast: *lornetkę*). [...]. Źródeł tych błędów można upatrywać w bliskości artykulacyjnej głosek *r*[er] i *l*[el] [...]

Uproszczenia grup spółgłoskowych

W wyrazach rodzimych przyczyną przejęzyczeń [...] mogą być dwie tendencje: uproszczenia grup spółgłoskowych oraz hiperpoprawność: [...] *Czyściliśmy ryby z usek* (zamiast: *łusek*).

[...] *Spólnymi* (zamiast: *wspólnymi*) siłami skończyliśmy tę pracę. [...] Wtedy słyszeć było tylko *szczały* (zamiast: *stszały*).

Błędy językowe w formie fonicznej wyrazów wynikają z wielu przyczyn. W większości przypadków związane są zarówno z modą na nonszalancję językową, brakiem dbałości o sposób i jakość wypowiedzania się, jak i silnym wpływem języka prymarnego, przyswojonego w dzieciństwie drogą akwizycji naturalnej.

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 2

Na podstawie audiobooka lub tekstu wyjaśnij, w jaki sposób zachować precyzję dłuższych wypowiedzi. Podaj co najmniej trzy elementy.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

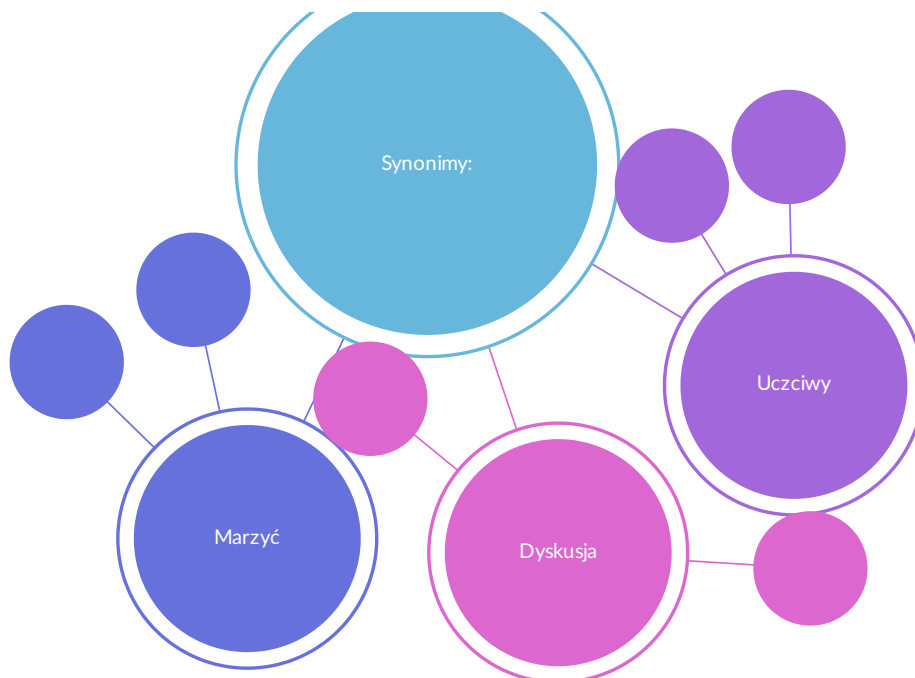
Wybierz spośród poniższych wyrażen możliwe zakończenia zdania. Sprawność różnorodnych wypowiedzi polega na...

- ☐ unikaniu języka potocznego.
- ☐ dostosowaniu formy i stylu wypowiedzi do sytuacji i odbiorcy.
- ☐ umiejętności stosowania się do normy wzorcowej języka.
- ☐ niepopętnianiu błędów językowych.
- ☐ świadomości złożoności i zmienności języka.
- ☐ dbaniu o rozmówcę (np.: szanowanie go).
- ☐ zachowaniu poprawności stylistycznej.

Ćwiczenie 2

Zastanów się, jakich wyrazów lub wyrażeń bliskoznacznych możesz użyć zamiast wymienionych. Odpowiedzi zapisz w formie mapy myśli:

Ćwiczenie 3

Zaznacz w poniższych zdaniach wyrazy, które mogą być niezrozumiałe dla odbiorcy, który nie posługuje się danym socjolektem (czyli odmianą języka charakterystyczną dla jakiejś grupy społecznej). Zachowując znaczenie tych zdań, zapisz poniżej swoje propozycje.

 kolor

1. Zbliża się deadline, a artykuł sam się nie napisze.
2. Na mojej checkliście jest jeszcze mega dużo tasków.
3. Alokacja środków miasta, o które mogą aplikować beneficjenci, wyniosła 65%.
4. Touroperatorzy promują w tym roku europejskie destynacje.
5. Wpływ na indeksację świadczenia ma czynnik deflacyjny.

1.

2.

3.

4.

5.

Ćwiczenie 4

Zidentyfikuj i nazwij błędy językowe lub stylistyczne w poniższych zdaniach i wyrażeniach. Sformułuj ich poprawne wersje.

ZDANIE	NAZWA BŁĘDU	POPRAWNA WERSJA
Nie zasypywać gruszek w popiele.		
W każdym bądź razie.		
Idąc do pracy, padał śnieg.		
Cofnąć się do tyłu.		

Ćwiczenie 5

Przeczytaj komunikat i zastanów się nad błędami, które się w nim znajdują. Następnie, podobnie jak w poprzednim ćwiczeniu, wynotuj owe błędy i zaproponuj poprawną wersję.

Gmina w celu zapewnienia porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej może stosować środki techniczne umożliwiające rejestrację obrazu (monitoring) w obszarze przestrzeni publicznej, za zgodą zarządzającego tym obszarem lub podmiotu posiadającego tytuł prawny do tego obszaru lub na terenie nieruchomości i w obiektach budowlanych stanowiących mienie gminy lub jednostek organizacyjnych gminy, a także na terenie wokół takich nieruchomości i obiektów budowlanych, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli lub ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej.

Ćwiczenie 6

Przeczytaj wypowiedź prof. Bartosza Brożka na temat bełkotu. Z artykułów prasowych wynotuj trzy przykłady bełkotu, o którym wspomina w artykule prof. Brożek.

” Marcin Rotkiewicz

Tańczący z myślami. Rozmowa z prof. Bartoszem Brożkiem

Po pierwsze, z bełkotem mamy do czynienia wówczas, kiedy nie da się sparafrazować jakiegoś tekstu, czyli przedstawić go innymi słowami. Istnieje też bełkot kontekstowy, czyli taki, gdy wypowiedzi nie da się spójnie wkomponować w aktualną wiedzę bez jej zasadniczych zmian. Np. jeśli ktoś mówi coś o fizyce, to niemożliwość wkomponowania tego w obowiązującą wiedzę na temat fizyki sugeruje, że możemy mieć do czynienia z bełkotem.

Źródło: Marcin Rotkiewicz, *Tańczący z myślami. Rozmowa z prof. Bartoszem Brożkiem*, [w:] *Polityka*, t. 2951, 2014, s. 68–70.

Przeczytaj tekst Wojciecha Bonowicza pt. *Profesja stulecia*. Napisz, o jakim problemie mówi Bonowicz. Co utrudnia komunikację między użytkownikami tego samego języka?

” Wojciech Bonowicz

Profesja stulecia

[...] sądzę, że dziś równie potrzebni są tłumacze wewnątrzjęzykowi. Może na uczelniach należałoby stworzyć odpowiednie kierunki – rodzaj połączenia językoznawstwa, filozofii i psychologii? Tłumacze, którzy zdecydowaliby się na takie studia, musieliby być biegli w różnych dziedzinach. Niedawno media nagłośniły sensacyjną wiadomość: w USA jeden z uniwersytetów zdecydował się stworzyć kierunek poświęcony fenomenowi piosenkarki Beyoncé. Tak naprawdę chodzi o publiczną i artystyczną działalność czarnych kobiet, a Beyoncé jest tylko przykładem, który ma przyciągnąć studentki i studentów. Kto u nas – w przypadku studiów translatorskich – mógłby spełnić rolę takiego wabika? Musiałby to być ktoś, kto mówi dostatecznie mętnie, a jednocześnie cieszy się powszechną popularnością. Jest ktoś taki? Bardzo potrzeba dziś mediatorów w wojnach wewnętrznych. Oczywiście mediacje tego rodzaju nie są możliwe przed kamerami czy na forach internetowych. Tylko w zaciszu gabinetu, twarzą w twarz, da się może jeszcze coś wytłumaczyć. „Posłuchajmy się!” – apeluje o. Wacław Hryniewicz w polecanej tu już przeze mnie książce „Wiara w oczekiwaniu”. Słuchać się nawzajem jest jednak coraz trudniej. Gdyby rzecz całą wyłożył nam ktoś neutralny, z dyplomem uprawniającym do tego typu mediacji, może byśmy posłuchali. No dobrze. A co z przypadkami, kiedy ktoś mówi, ale nie wie, o co mu chodzi? Wielu ludzi powtarza jak papugi. Więcej: łapią jakieś słowo czy sformułowanie, sklejają z innym przypadkowym słowem... Ich wypowiedzi często

przypominają anonimy wyklejane na kartkach z fragmentów powycinanych z gazet. Czasem ich cel jest podobny jak owych anonimów: ośmieszyć, wystraszyć, zagrozić. Co w takich sytuacjach ma zrobić tłumacz? Myślę, że nawet pokazanie samej techniki wiele wyjaśnia. Potem trzeba by wytłumaczyć, skąd się te „anonimy” biorą. Może jest w człowieku potrzeba takiego „klejenia”? Może coś w ten sposób chce ratować? Przed czymś się broni? Wyobraźmy sobie i taką sytuację: do mojego biura tłumaczeń przychodzi publicysta NN, kładzie na biurku numer pisma, w którym publikuje, i prosi: „Tak mi się tu napisało. Może mi pan wytłumaczyć, o co mi właściwie szło?”.

Źródło: Wojciech Bonowicz, *Profesja stulecia*, [w:] *Tygodnik Powszechny*, t. 42/2016.

Ćwiczenie 8

Przygotuj wypowiedź na temat swojego hobby. Zastanów się, do kogo ją skierujesz. Dostosuj język oraz styl do odbiorcy, kontekstu i kanału wypowiedzi.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Jak zadbać o jasność i precyzję komunikatu językowego?

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

4) rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (homonimie, anakoluty, elipsy, paradoksy), dba o jasność i precyzję komunikatu;

6) odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; określa funkcje innowacji językowej w tekście;

7) stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność;

8) rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu, bańki informacyjnej, wiralności; rozpoznaje te zjawiska w tekstach i je charakteryzuje;

9) stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednie do sytuacji;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- sformułuje zasady poprawnego tworzenia komunikatów językowych;
- rozpozna zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi;
- przeanalizuje błędy w wypowiedzi.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- podająca.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów, aby wysłuchali audycję radiową lub obejrzeli wybrany program telewizyjny i zwrócili uwagę na wypowiedzi dziennikarzy oraz uczestników. Prosi o zastanowienie się, czy przekazywany komunikat był jasny i precyzyjny czy też nie oraz uargumentowanie swojej opinii.

Faza wprowadzająca:

1. Chętne osoby przedstawiają prace wykonane w domu. Następnie nauczyciel rozpoczyna dyskusję dotyczącą przyczyn tego, że niektóre komunikaty mogą nie być jasne.
2. Nauczyciel prosi uczniów o zaproponowanie tematu lekcji na podstawie wstępnego ćwiczenia. Po wysłuchaniu propozycji tematów nauczyciel wyświetla na tablicy temat zapisany w e-materiale i cele zajęć.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie zapoznają się indywidualnie z sekcją „Przeczytaj”. Następnie nauczyciel prosi o dyskusję na temat: Czym różni się błąd od innowacji językowej? Uczniowie wypowiadają się, a nauczyciel pilnuje porządku dyskusji.
2. Nauczyciel może dopowiedzieć, że nielogiczne wypowiedzi często układa się dla rozrywki. Przykładem są łamańce językowe, które mają śmieszyć ze względu na trudności w ich przeczytaniu. Nie zawsze są zrozumiałe i sensowne, ale nie traktujemy tego jako błędu. Dzięki nim ćwiczymy poprawną wymowę i przy okazji dobrze się bawimy.
3. Praca z multimediami. Uczniowie zapoznają się z audiobookiem. W parach wykonują oba zamieszczone w sekcji polecenia.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie zostają podzieleni na kilkusobowe grupy. Każdy zespół rozwiązuje ćwiczenia zawarte w sekcji „Sprawdź się” (od 1 do 7). Następnie, aby uzasadnić poprawność rozwiązań, omawiają je na forum klasy. Po wyznaczonym czasie następuje wspólne omówienie wszystkich rozwiązań.
2. Nauczyciel zadaje pytania podsumowujące i prosi wybranych uczniów o odpowiedzi.

Praca domowa:

1. Przygotuj wypowiedź na temat swojego hobby. Zastanów się, do kogo ją skierujesz. Dostosuj język oraz styl do odbiorcy, kontekstu i kanału wypowiedzi.

Materiały pomocnicze:

- Roman Jakobson, *Poetyka w świetle językoznawstwa*, "Pamiętnik Literacki" 1960, nr 51/2.
- Barbara Klebanowska, Witold Kochański, Andrzej Markowski, *O dobrej i złej polszczyźnie*, Warszawa 1985.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Audiobook”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.